СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 301. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 27. грудня 1930. VOL. XXXVIII. No. 301. Jersey City, N. J., Saturday, December 27, 1930. THREE CENTS.

ПРОФЕСОР ДЮІ ВЗИВАЄ ДО БУДОВИ ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ

НЮ ЙОРК. — Професор Джан Дюі вислав до сенатора Нориса листа, в якім взиває його покинути ряди републиканської партії й зачати будувати нову партію разом з „Ліґ фор Індепендент Екшен". Професор д-р Дюі стоїть саме на чолі цеї Ліґи. До цеї третьої партії мали би бути втягнені всі проґресивні ґрупи. Дюі є того переконання, що ця партія здобула би скоро вплив і могла би вже вибрати президента держави десь біля 1940 р.

Дюі звернувся з тою пропозицією до сенатора Нориса, бо саме Нориса переслідують у републиканській партії за радикальні погляди. Професор є того переконання, що поступові люди не можуть погодитися з републиканською ні демократичною партією, бо проґресисти ставлять на першім місці людські права, а дотеперішні партії право приватної власности. Републиканці й демократи, каже Дюі, думають, що вільна конкуренція є добрим засобом, щоби поліпшити життя на світі, а проґресисти думають, що продукія і консумція мають бути під контролею загалу. Люде з такими ризбіжними поглядами на будову суспільного життя не можуть бути в одній політичній партії й тому, каже Дюі, треба доконче взятися до будови третьої партії.

КАЖУТЬ, ЩО КОМУНІСТИ РОБЛЯТЬ ЗАГОВОРИ НА БАНКИ.

НЮ ЙОРК. — Урядовці „Стейт Бенкінґ Департмент", котрі переводять контролю замкненого „Челзі Бенк енд Трост Компані", твердять, що вже впали на слід комуністичних аґітаторів, котрі змовилися поширювати паніку, поширюючи неправдиві слухи про банки.

Урядовці твердять далі, що минулої суботи облягло понад 1,000 депозиторів один нюйорський банк, а всі ті депозитори були налякані большевицькими аґентами, які ходили по каварнях, ресторанах та склепах і поширювали слухи, що цей банк банкротує.

Кажуть далі, що ті аґітатори є в змові зі спекулянтами, котрі грають на знижку банкових паперів, та що вони ведуть свою аґітацію цілком отверто, називаючи банки, котрі мають нібито банкротувати, по імени у своїх публичних промовах, які виголошують по вулицях міста.

ДОПОМОГА ЗАМАЛА.

ЛИТЛ РАК (Аркензо). — Сенатор Робинсон, демократичний провідник сенату, каже, що все те, що ухвалив конґрес, а то $116,000,000, на публичні будови і допомогу потерпівшим від посухи, є невистарчаючими, щоби зменшити безробіття, або облекшити долю тих, котрих знищила повінь.

„СВЯТИЙ МИКОЛА" ВВІЙШОВ КОМИНОМ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер та його діти й внуки мали велику несподіванку, коли рано на Різдво зачало в комині дзвонити, а потім з великої печі вийшов „Санта Клоз" і почав роздавати дарунки.

Кажуть, що це все заранжувала Миссис Гувер. „Св. Миколою" був один з секретарів президента. Коли „Санта Клоз" вручив малому внукови президента ляльку, той обурився і віддав її назад, зазначуючи, що „Санта Клоз" помилився, бо це певно лялька для його сестри. Тоді „Санта Клоз" поправився і дав йому довгу залізницю з ваґонами, машиною і стаціями та шинами.

РАДІСТЬ І СМУТОК.

НЮ ЙОРК. — Була радість на цьогорічне Різдво по домах і пізнати її було в ресторанах, готелях і клюбах. Але разом з тим стояли на вулицях цілими годинами тисячі й тисячі бездомних, котрі ждали на теплу страву.

ЖЕРТВИ СВЯТОЧНОГО АЛЬКОГОЛЮ.

НЮ ЙОРК. — Місто занотувало досі пять смертних випадків від затроєння алькоголем в часі Різдва, а 59 затроєних відвезено до шпиталів.

ВПАВ ВЕЛИЧЕЗНИЙ МЕТЕОР.

ЛІВИСТОН (Айдаго). — Богато місцевостей стейту було свідком, як на Різдво впав величезний метеор, який світив чудово. Метеор упав на землю з такою силою, що люди налякалися, бо думали, що це землетрус. Гук було чути на кілька миль.

НЕЩАСЛИВІ СВЯТОЧНІ ВИПАДКИ.

ШИКАҐО.—В середущій частині Злучених Держав і на заході згинуло піднас Різдва наслідком нещасливих випадків 178 осіб. Найбільше згинуло від автомобілевих випадків. Богато згоріло від огню, котрий вибухав у ріжних домах з приводу необережности з ялинками.

ВВАЖАЮТЬ УНІВЕРСИТЕТИ ФАБРИКАМИ.

НЮ ГЕЙВЕН. — Професор Єндел Гендерсон, президент Єйльського товариства „Амерікен Асосіейшен оф Юніверситі Професорс", каже, що управи теперішних американських університетів обходяться з професорами як з урядовцями корпорацій чи фабрик, коли професори повинні бути спільниками в тім благороднім підприємстві, яким повинен бути університет.

„Рідна Школа" благає помочі!

На днях розіслало Товариство „Рідна Школа" зі Львова такий лист на ріжнородні адреси української імміґрації в Злучених Державах і Канаді:

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ", ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10.

Дорогі Браття й Сестри!

За 50 літ свого істнування „Рідна Школа" вже набула право звертатися до українських громадян у замітніших хвилях, у хвилях радощів і втіхи, з домаганням — матеріяльної допомоги на ціли виховання української молоди. Великаньска праця, зроблена на протязі 50 літ, великанський вклад до історії українського відродження й культури дають їй на це повне право. — Голос „Рідної Школи" не пролунав на марне. Відзивалися на нього всі Земляки, де вони не жилиб: у страдальній Галицькій Землі, на північно-західних землях, на еміґрації по краях Европи, а вже найбільше у Злучених Державах і Канаді. Кожний Українець, що не відрікся власного роду, що не забув, яка мати його породила, що дорожить будучим свого народу, спішив бодай раз у рік із своєю пожертвою на потреби „Рідної Школи". Ці пожертви були основою рідного українського шкільництва, рідної науки й виховання. Вони зробили те, що сьогодні український нарід ніколи не погодиться з чужою школою, з чужинною культурою.

З великими надіями звертається „Рідна Школа" до Вас цього року. Цеж Ювілей її Пятьдесятьліття. Вона мусить сповнити свої широкі пляни в новому півстолітті. Вона мусить визволитися з обіймів постійного недостатку. Вона мусить мати свобідні руки, розвязані крила, щоб не вбивати в зародку хочби найкращих починів чи проектів, щоб як найдальше піти на стрічу виринаючим конечностям та бажанням громадянства й часу.

Багато ще до зроблення на виховній ділянці; багато дуже пекучих, незвичайної ваги справ мусить бути заспокоєних. Тій праці ніколи й кінця не буде. Бо нарід живий. Згадаємо тільки про **здвигнення будинку для промислових шкіл у Львові, створення основного фонду,** засіяння українських сіл, місточок і міст українськими приватними школами та відбудову знищеного дорібку.

На це все треба великанських фондів, яких за одним замахом — очевидно — годі зібрати. На них прийде черга у свій час.

Від давен давна признані дні Різдва Христового днями „Рідної Школи". Тоді то припадає від ряду літ збірка дару на „коляду" для „Рідної Школи", на її **біжучі потреби.** Та коли ми тут, на власній землі, навіть нашої жертвенности не можемо довільно виявити, бо збірка на коляду на цей рік заборонена, то Ви, Браття й Сестри, маєте повну спроможність збільшити Вашу жертвенність у ювілейний рік „Рідної Школи".

Не говоріть, що з „Рідної Школи" в старому краї нічого не маєте, бо та „Рідна Школа" виховує українську молодь, що є дорогим скарбом **цілого народу.**

Не говоріть, що „Рідна Школа", це **ундівська, клерикальна, радикальна, буржуазна, ліберальна** чи яка там установа. Вона така, якою може бути. Вона без порівнання краща ніж усі інші школи. Вонаж **„Рідна Українська Школа!"**

Оцим запрошуємо Вас дати початок Ювілейному Рокові Вашим даром на „коляду". Будемо дуже вдячні, коли до цього дару приєднаєте й інших громадян. Збірки прохаємо присилати по можности зі списками Добродіїв. Покажіть, Браття й Сестри, що оцінюєте як слід наші змагання та їх піддержите.

Нехай між Добродіями не забракне ні одного українського імени, ні одної української орґанізації! Україна числить на Вас і вірить, що не допустите, щоб українська молодь потонула в чужих нетрах. Миж усі Сини одної Матері, яка жде від Вас помочі й закликає до гуртування коло її **найменших.**

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":

Ілля Кокорудз, в. р. голова.
Лев Ясінчук, в. р. начальник орґанізації.
Д-р Мирон Коновалець, в. р. секретар.

У Львові, грудень 1930.

Цей лист прохаємо прочитати іншим Вп. Громадянам, а по можности на найближчому мітинґу Товариства, до якого належите.

ЗНОВУ ТРІЙЛИВА МРАКА.

В Бельґії знову появилася мрака, від якої почалися смерти чимало людей. Одні спеціялісти кажуть, що в ній знаходяться отруйні ґази, а другі кажуть, що це люди мруть від вогкости й тяжкого повітря.

ГОДИННИКИ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ КОШТУЮТЬ 150,000 РІЧНО.

Часопис „Лумя" говорить про добу щадження в Румунії й наводить прислівя „Нема правила без вимку". Офіціяльний Вістник проголошує, що Рада Міністрів ухвалила 150,000 левів на вдержання годинників у льокалю міністерства. Скільки годинників може бути в льокалю міністерства, це нехай відгадають ті, що платять податки.

ПОДАТКИ НЕ ДЛЯ КОЛЬОНІСТІВ.

Румунське міністерство фінансів повідомило податкові уряди, що на основі закону з 17. липня кольоністи, які отримали землю, не мають платити податків.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД.

На дім Сруля Сокля в Старуні, пов. Богородчани, напали замасковані бандити і зажадали видачі грошей. Колиж він заявив, що не має грошей, вони поранили його ножем. На крик пораненого Жида вибігла його дочка Розалія, яку бандити теж поранили. Після того бандити втікли і не забрали нічого. Поліція їх шукає.

ГРАБІЖ СЕРЕД БІЛОГО ДНЯ.

Коли колись бідолаха, щоби заспокоїти голод, украде булку, то його беруть перед суд і засуджують на кілька тижнів вязниці. Та далеко вигіднійше шахрувати ніж красти і то під покришкою держави. Ось вам добрий примір: на коробці від сірників написано, що 10 коробочок сірників коштує 25 левів. Та це брехня: 10 коробочок сірників коштує 30 левів! Пригадуємо нашим людям, що такі маніпуляції робляться за правительства румунських царанистів. — („Час").

УКРАЇНСЬКО-ГРУЗИНСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ.

До репертуарів грузинських театрів на Кавказі включено українську оперу „Тарас Бульба", а по українських театрах будуть виставляти грузинську пєсу „Абесолом і Етери". Крім того орґанізується в Тифлісі український симфонічний концерт.

ХИТРИЙ ХЛОП.

З села під Вильном їхав хлоп до міста на торг. По дорозі позволив приміститися якомусь панкови з валізкою. Коли приїхав до міста й озирнувся, панка на возі вже не було. Втік, але лишив свою валізку. Хлоп заглянув до валізки, а там труп дитини. Не надумуючись, хлоп поїхав на вулицю Завальну, про котру знав, що там аж кишить злодіями. Їхав поволи і не озирався. Аж минувши вулицю, оглянувся. Валізки вже не було, бо злодії стягли її. Аж тепер хлоп поїхав на торговицю. Злодії, побачивши, що таке у валізці, підкинули її в сінях одної хати.

ЛЯХИ ВСЕ ЩЕ „ПАЦИФІКУЮТЬ" ГАЛИЧИНУ

ПО СЕЛАХ І МІСТАХ ПЕРЕВОДЯТЬ МАСОВІ АРЕШТИ. ВИСИЛАЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ІНТЕЛІҐЕНЦІЮ ЗА МЕЖІ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Хоч карні експедиції вже більше не шаліють по селах Галичини, то українське населення далі перебуває в нервовому стані. Ревізії й арешти не перестають відбуватися систематично в ріжних українських інституціях, орґанізаціях та в окремих українських діячів. Не проходить одного дня чи ночі, щоби не арештували в кождому повіті Галичини кількох десятків Українців.

Вязниці все переповненні до неможливости, й хоч по трохи випускають з них раніше невинно арештованих людей, то на місце їх женуть до арештів нові жертви польської провокації та терору. Відбуваються судові розправи над арештованими Українцями за „саботажі" та за інші „провини" проти польської держави. В більшости випадків польська прокуратура й „свідки", з числа ріжних таємних аґентів та провокаторів, не можуть доказати вини арештованим, а тому їх звільняють від кари й вини, протримавши в арештах по кілька місяців.

Польська влада старається видалити за межі Галичини ту українську інтеліґенцію, яка знаходиться на учительських посадах, або на інших дуже нечисленних державних посадах. Особливо вчительство масово тепер переносять до польських шкіл на Поморе, чи ще кудиінде на польську територію. При тім перенощення стараються робити так, щоб розлучити жінку від чоловіка, коли вони обидвоє учителюють, або сина від батька, чи доньку від матері. Цим вони наражають нещасливі жертви цієї польської „пацифікації" на неможливі умовини життя, або примушують відмовлятися від своїх учительських становищ і побільшувати число голодуючої української інтеліґенції.

Судова справа засудженого на смерть Романа Біди вже вернулася з вищого суду до першої інстанції. Тепер смертний вирок має піти на затвердження президента польської держави, який ще може дарувати життя засудженному на смерть Романови Біді.

СТАЛІН СКРІПЛЯЄ СВОЮ ВЛАДУ.

МОСКВА (СССР). — Перший раз за сім років Сталін взяв на себе обовязки в російських урядових орґанах. Він увійшов у склад членів Ради Праці й Оборони. Це верховний орґан в СССР, який рішає найголовніші політично-економічні та воєнні пляни, звязані з переведенням програми комунізму в життя та з воєнною політикою й обороною Росії.

ЕСПАНІЯ ГОТОВА ДО РЕПУБЛИКИ.

МАДРИД (Еспанія). — Лідер републиканської партії, Леро, якого недавно звільнено з вязниці задля тяжкого стану здоровля, дав інтервю кореспондентам чужинецьких ґазет. Він заявив, що вся Еспанія вже підготовлена до републики. Тепер можна чекати лише незначної революційної події, яка може привести до повалення монархії й проклямовання републики.

Він не боїться, що в Еспанії запанують большевики. На його думку устрій соціяльний в Еспанії та характер її народу дуже ріжниться від російського й виключає можливість поширення комуністичних симпатій. Нарід масами приходив до вязниць, де тримають арештованих еспанських революціонерів-републиканців, і поздоровляє їх з нагоди Різдва. Цим маси підкреслювали свої симпатії до арештованих і солідарність з ними.

Війська чужинецького батальону, які привезено з Африки до Еспанії для здавлення революційного руху, вже повертають назад до Африки. Це свідчить про те, що уряд уважає, що небезпека революції минула.

ІНДУСИ ПО СТОРОНІ ПАЛЕСТИНСЬКИХ АРАБІВ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Лідер індуських магомедан, Шавкат Алі, який тепер перебуває в Лондоні на переговорох з англійським урядом у справі Індії, поїде до Палистини. Палестинські Араби сподіваються, що він стане в обороні їх прав у Палестині перед британським урядом.

ЗАСІДАННЯ РАДИ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Уже робляться приготовання до засідань Головної Ради Ліґи Націй. Це засідання призначено на 19. січня 1931 року. Покищо не не відомо точно, які питання будуть поставлені на обговорення Ради. Але відомо вже, що палестинське питання не буде обговорюватися, бо мандатна комісія ще не закінчила своїх робіт.

ЦАРСЬКА СПАДЩИНА.

СЕВАСТОПІЛЬ (Україна). — Місцева комуністична влада вирішила поставити великий памятник Ленінови. Для цього памятника ухвалено вжити метал з ріжних ґенералів та інших царських достойників, які численно стоять у місті.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАБОРОНИЛИ КОЛЯДУ

Пацифікація Галичини продовжується далі. Вправді постягано з наших сіл польських звірських уланів і вони вже не бють і не катують безборонного українського населення, але нищення українського народу не припинилося.

Бо в часі, коли скатований наш нарід вилічує рани від ляцьких побоїв, завдається йому інші рани. Ото нищиться далі його народні установи, яких завданням піддержувати українську культуру.

До таких всенародних українських установ належить „Рідна Школа". Це є так добре відома й так дуже популярна установа, що про її вагу нема потреби писати. Ота установа удержується всеціло жертвами українського громадянства. А найбільше тих жертв збирають підчас Різдвяної Коляди. Бо вже завівся такий звичай, що всю Різдвяну Коляду призначує рідний край Рідній Школі.

Та цього року, як нам доносить Рідна Школа, воєвідства відмовляють дозволу на Коляду для Рідної Школи. А без такого дозволу не вільно в славній Польщі навіть колядувати на школу. Така відмова готова нанести Рідній Школі смертельний удар, бо вона вже тепер бореться з недобором у сумі $16,000. Такі недобори були і минулими роками, але їх звичайно покривалося з Коляди.

В нас в Америці не треба нікого питати ні просити за дозвіл колядувати на Рідну Школу в краю. Коляда залежить виключно від нашої власної волі, охоти і від нашого патріотизму та від нашої жертвенности.

Досі ми завжди вивязувалися несогірше зі свого завдання супроти Рідної Школи. Наша Різдвяна Коляда завжди приносила поважну суму, яка заважувала на буджеті Рідної Школи. Так було досі. І нема сумніву, що воно буде так і цього року.

Ми переживаємо в Америці важкі часи, а на рідній землі переживають люди пекло на землі. Як добрі діти одної української землі-матері, мусимо допомогти тим, котрі живуть в куди гірших обставинах ніж ми в Америці. І от тому мусимо поспішити з ратунком Рідної Школи. Ми вже її нераз ратували і нераз виратували від загибелі. Мусимо її поратувати і тим разом, щоби ворог знав, що ніяка пацифікація не зломить нашого духа й завзяття до дальшої боротьби.

Тому готуймося по місцях вже тепер до Різдвяної Коляди. І всю ту Коляду призначуймо на оборону Рідної Школи в краю. Від такої коляди хай не відмовиться ні одна українська громада, а від жертви ні один Українець чи Українка.

Д-р Остап Грицай.

ВІДГУКИ КРІВАВИХ ПОДІЙ В ГАЛИЧИНІ У ВІДНІ

Свято Першого Листопада і протестаційні збори. — З праці „Комітету Української Національної Пропаганди у Відні." — Ляцькі звірства і віденська преса.

Цьогорічне свято Першого Листопада, відсвятковане свідомішою частиною української громади у Відні в салі „Словенска Беседа", стояло помітно під враженням нечуваних в історії світа звірств, счинених останніми місяцями в Галичині ляцькими діяволами, напущеними на українське населення по наказу та подрібним інструкціям окривавленого фурія та Пілсудського. І хоч є в нас основа надіятися, що за ті страшні злочини **самі Ляхи заплатять найтяжче,** бо відтепер і в найдальше майбутнє вони не будуть стояти в історії світа як колишня свободолюбна нація Косцюшків, Рейтанів і Домбровських, а як **пекольне збіговище найогидливіших катів, що їх затямила людська память,** то всетаки вісти з Галичини прошибнули кожного з нас до глибини душі. Але ті з наших громадян, що звикли на кожний поклик суспільности ставати карними одиницями до доцільної праці в користь поневоленого й мученого народу, зуміли започаткувати й тепер відповідну хвилі діяльність головно з ціллю протестаційної та пропагандійної акції відносно останніх випадків в Галичині, і, як про це я ще скажу опісля, не без реальних успіхів. Годилосяб тільки зазначити притім ще раз з усею вагою, що такі історчні хвилі в життю народу, як оті, що їх тепер переживаємо, домагаються від даної громади, яка велика і де-то там вона й не булаб, повного, щирого і трівкого обеднання. **Обеднання всіх, усіх кол громадянства без ріжниці партій, переконань та особистих інтересів, усецілого пожертвування всіх на пресвятім вівтарі мученого, катованого й руйнованого нам Рідного Краю!** Інтелігент чи робітник — усі мусимо ставати плече об плече в ряди національного фронту, фронту допомогової праці для наших безталанних сестер і братів. Міжусобиць не сміє бути нині в нас ніяких.

Але чи є так сьогодня в нас усюди?

Українські брати! Тримаймо згідно залізний фронт тісно обеднаної праці в імя наших галицьких, вимордуваних Ляхами земляків!

Бо ось доводиться мені сказати, що наше цьогорічне Свято Листопада в Відні булоб випало величавіше, колиб нпр. участь зі сторони лівого робітництва була численніша, ніж це ми бачили. А хіба тепер час на те, щоб наше робітництво давалось обманювати й обріхувати всякого роду підлякам і нікчемникам, **тобто платним большевицьким аґентам, тим яничарам нашої національної справи?** Хіба український робітник не має стояти нині поруч українського інтелігента з одної, а селянина з другої сторони, як жертвенний рядовик свойого рідного народу та як однодумець **ідеї національної незалежности та самостійности? Адже це булаб страшенна помилка** зі сторони нашого робітництва думати, що саме нині, в часі крівавого польського терору, **червона московська Большевія — це ніби якийсь захист, якесь прибіжище для українського селянина чи робітника.** Це так проголошують нині скрізь платні большевицькі прилизні, хоч вони самі знають аж надто добре, що коли Польща Пілсудського для українського селянина, робітника й інтеліґента це **справжне пекло,** то московська Большевія для нас **семикратний ад,** та що коли **польські кати це діяволи в людськім тілі, то большевицькі опришки також самі люті діяволи, а гірші від ляцьких тим, що чіпляють на себе маски спасителів світа.** І тому жаль, великий жаль на широкі кадри українського робітництва, яке дається заманювати большевицьким душохватам так, як частина нашого робітництва в Відні, командована вже від довгих літ одним з наших тутешніх яничарів найгіршої марки! І шкода, що перший головний промовець на нашім Святі, п. Потурай, не найшов у своїй промові нагоди натякнути на таких ворогів нашого обеднання! У промові, яка може й не в усім вичерпувала свою важливу тему, але була надхнена щирою любовю до Рідного Краю та до подвигу Героїв України.

Другим головним промовцем чи-там референтом був студ. Демкович - Добрянський. Його реферат був в першу чергу доволі гарно виголошений, задля чого й вислухала його публика з увагою і зацікавленням. І хоч щодо речі самої не можна сказати, що реферат уповні відповідав свойому завданню — то він усетаки дав дещо цінного, головнож своєю характеристикою дебелої атмосфери в нашому передвоєнному громадянстві з погляду на державницького й боєвого духа. Жаль тільки, що й після війни не розбудилося в нас, у суспільности, і хочби у звязку з подвигом наших Героїв державницького та боєвого духа настільки, щоб народ не ставав такою **безпомічною жертвою кровожадного ляцького хижака, як це судилось нам пережити тепер в Галичині.** Які страшні жорстокости польських катів, які нечувані насильства над українським населенням, а проте ніде й ні сліду якогось мужного, розпукою подиктованого відпору, масового відпору гонених проти чужинецьких зайд! Так як одинока оборона в користь наших нещасних братів у краю лишається нам хіба закордонна протестаційна та пропаґандійна робота, задля чого й цьогорічне Листопадове Свято в Відні було подумане аранжерами властиво як **протестаційні збори** з приводу шаліття ляцького терору в Галичині. Ось у другій части Свята відчитано (в українській і німецькій мові) відповідний реферат про події в Галичині, після чого ухвалено і принято однодушно резолюцію, в якій кажеться між иншим:

„В останнім часі лютує на землях Західної України, головнож у Східній Галичині, що в р. 1919 після довгих боїв української армії була окупована насильно і проти міжнародніх прав Польщею, нечуваний торор, якого ціллю є здушити культурні змагання 7 міліонів Українців.

„Українські школи розвязується, чи-там урядово замикається, тюрми й арешти переповнені Українцями. Вся українська преса позбавлена свободи слова.

„Наш край навіщують невпинно карні експедиції, що при допомозі сильних відділів кавалерії та поліції винищують безоглядно людське життя і українське майно. Страшливі злочини, пригадуючі часи найтемнішого середновіча, варварське насилування українських жінок і дівчат, нечуване катування селян без ріжниці віку й пола, руйнування всіх культурних і економічних установ — сьогодні в краю на деннім порядку.

„Доступні українські шпиталі не є вже всилі принимати важко покалічених, затеж з польської сторони відказуються рішочо принимати їх до шпиталів краєвих.

„Села пустіють, населення шукає масово прибіжища в лісах.

„Ми звертаємося тому іменем нашої важко навіщеної, вже від десяти років поневоленої вітчини до всього культурного світа з апелем у справі конечної охорони для нашого безборонного народа в цім нелюдськім гоненню його Поляками.

„Рівночасно застеріґаємося з усією енергією проти польських клевет, які підсувають нам большевицькі симпатії, щоб таким чином здискредитувати ввесь наш національний рух.

„Ми апелюємо до Союза Народів та до Ліґи для охорони людських прав, і просимо негайного вислання на терен подій провірних комісій, щоб ствердити властивий стан речі та припинити дальший хід нестерпних відносин.

„Вкінці прохаємо в Міжнародього Червоного Хреста негайної допомоги для тисяч поранених".

Відчитанням цієї резолюції та відспіванням кількох національних пісень і гимну свято покінчилося.

Щождо дальшої праці віденської української кольонії під теперішню пору, то треба сказати, що вибрані тутешнім громадянством люде, які ввійшли до новозаснованого **„Комітету Української Національної Прапаганди в Відні",** роблять зі своєї сторони всі можливі нам заходи, щоб справою нечуваного ляцького терору в Галичині зацікавити в першу чергу віденський світ і австрійську провінцію, а далі й европейський загал. Вже ту **резолюцію, ухвалену на Листопадовім Святі,** розіслано в відповідних перекладах до всіх тутешніх редакцій, а позатим до представників міжнародніх гуманітарних установ, яких тут у Відні багато. Позатим виготовлено з нашої сторони ряд **інформаційних статтей,** призначених головно для австрійської, передовсім віденської преси, зроблено **знимки зі світлин,** зображуючих жертви ляцьких потвор, та видано нами **пропаґандійну летючку** з відповідним текстом та подобами двох знимок: Гриця Артимова (з Боринич), скатованого Ляхами, і зруйнованого бомбами „Центросоюза". Біда тільки, що в цій нашій пропаґандійній роботі стоїть нам на перепоні погана безхарактерність саме найбільш міродатної частини віденської преси, в редакціях яких сидять обскурні махери, які, перекуплені польськими діяволами з безсоромністю промовчують події в Галичині. Але може прийде ще час, що ми дістанемося і до тої австро-польсько-жидівської преси. Тільки національно-німецька і соціялістична преса відносяться до нас прихильно і принесли про нас уже неодну статтю. В останнім часі значним нашим досягненням тут була **співучасть українського студентства у протестаційних зборах німецького студентства у Відні (проти ляцьких звірств) в тутешнім університеті,** про що пишу читачам „Свободи" окремо.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ВАСИЛЬ ЦІЛЬНИК, З НЮ ЙОРКУ, ПОМЕР.

Товариство „Дністер" подає до прилюдного відома сумну вістку, що загально звісний і один з найстарших громадян міста Ню Йорку, член Тов. „Дністер", від. 361 У. Н. Союза й інших товариств, бувший довголітний господар Українського Народного Дому, проживши 59 літ, помер несподівано в середу вечер, 24. грудня 1930 р., наслідком жолудкової недуги. Похорон відбудеться в суботу, 27. грудня, в годині 1.30 пополудни з дому жалоби 346 Іст 10-та вулиця в Ню Йорку при обовязковій участи всіх членів Тов. „Дністер". Неявившийся член підлягає карі, згідно з постановами статута.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ

(Оригінальні матеріяли з краю).

(1)

Карна експедиція 14-го полку уланів в **Бобреччині** (в часі 12—17 жовтня 1930 р.).

Підярків. Наложили контрибуцію і тяжко побили 90 осіб. Оточили село зі всіх сторін та навіть працюючих на полі зігнали до села. 90 осіб замкнули в стодолі і в пивниці та по черзі били привязаних до лавки. Били їх по 3 рази і за кождим разом відливаючи зомлілих водою. У деяких тіло відпадає і твориться одна рана.

Селиска Бобрецькі. Наложили контрибуцію і богато людей тяжко побили. Капраль 14 п. улнів, Владис. Родзіньский, вистрілом з карабіну убив Дмитра Підгірного з Селиск, який утікав разом з иншими тільки перед побоями карної експедиції. Натомісць польські часописи повідомляють, що його убито яко саботажиста, чого досі не доказано.

Звенигород. Відділ 14 полку уланів перебував на селі два дні. Стягнено контрибуцію і побито кількох. Тут зайшов тяжкий випадок: Ученик 7-мої кляси ґімназії, Дзюбак Стефан зі Звенигорода, побачивши карну експедицію, що зближається до Звенигорода, почав зі страху разом з Закаликом Василем утікати в поле. Кількох уланів, побачивши їх, почали їх здоганяти. Тоді вони обидва відчепили коні від фіри та почали тікати на конях. Однак не удалося їм це, бо один улан діґнав Дзюбака Стефана і задержав його, а до другого вимірив вже з карабіну, щоб його застрілити. Тоді Дзюбак почав просити й не допустив до стрілу. За це улан зі злости кинувся з витягненою шаблею конем на Дзюбака. Дзюбак утікав перед роздратованним конем якої пів години, однак знесилений упав до рова. Тоді улан впав конем на нього і копитами розтратував йому голову, груди і все тіло, а відтак почав бити шаблею по голові й цілім тілі. Вже непритомного привезли до села. В непритомнім стані позістав 3 дні й щойно дня 17 ц. м. відзискав притомність та про повищу подію сам розказав. Лікарі не роблять надії на його виздоровлення.

Підсоснів. Збито богато людей і стягнено контрибуцію. Експедиція ґрасує далі. Тяжко побиті карною експедицією 14 полку уланів в днях 10—15 жовтня 1930 р. з громад Серники, Лани, і стоки (кольонія повіту бобрецького) приїхали дня 14 жовтня ц. р. на 20 фірах до Бібрки, щоби зробити судове "visum repertum" на побої. Прикре робило враження, як тих 20 людa, обвязані, обандажовані й чорні як земля, з кровю лежали на перинах і подушках черевом униз та неначе трен якогось шпиталя їхали через місто. Все населення міське, а в тім і Жиди, обступали їх, однак місцева поліція в Бібрці почала розганяти видців та грозити побиттям кождого, хто наближиться до фір. Відтак всі фіри з побитими завезли до суду, однак слідчий суддя Віттнер і начальник суду відмовилися перевести судові оглядини, подаючи, що згідно з наказом прокуратора окружного суду у Львові відмовляються від переведення оглядин, з тої причини, що бобрецький суд, як цивільний, є некомпетентний для ствердження побиття через військо, а компетентний є лише полевий військовий суд. Через те не могли побиті ствердити судово побиття і відїхали назад домів.

Рівнож приватні лікарі є так застрашені карною експедицією, що відмовляються навіть дати лікарську пораду побитим.

Удалося ствердити 12 і 13 жовтня лише 6 випадків побиття карною експедицією 14 полку уланів селян з Ланів і Серників, однак ординуючий лікар Моссор ствердив при "visum repertum" у всіх побитих лише 8 днів нездібности до праці, хоч побиті невідомо чи за 3 місяці прийдуть до себе.

Карні експедиції дальше продовжуються.

В селі **Криве,** пов. Бережани, карна експедиція, що складається з 12 поліцаїв „урядує" від 2 жовтня 1930 р. по нинішний день (25. XI.) і невідомо, як довго буде вона тут продовжувати свої „службові чинности".

Катують у немилосердний спосіб. Побито страшно війта Дмитра Мартинова, Михайла Ґеника (лежать хворі), Івана Карніцького, Осипа Шанайду с. Павла (має лікарське свідоцтво), Петра Фіялковського, Івана Орляка і инших.

Багато людей, заніщо побитих, поліція замикає до сільських арештів, себто в пивницях, шпихлірях, в яких невинні люде, як наприклад студент університету Старух Ярослав, Лещук і инші сидять у голоді й холоді по пару тижнів.

При тому діються речі, які, здається, ще ніде в світі не практикуються.

В Кракові поліція арештувала студентів Українців Созона Качалу й Осипа Ставничого, яких для укарання відставила поліція до Бережан, а з Бережан відставлено їх до села Кривого, до місця осідку карної експедиції. Щойно в цьому селі карна експедиція скатувала цих нещасних студентів Созона Качалу й Осипа Ставничого.

Карна експедиція оцей увесь час живе з реквізиції селянського добра та товарів кооперативи. За місце постійного осідку обрала собі експедиція читальню „Просвіти", де виконує вона жахливі екзекуції над зловленими невинними жертвами, до яких належать також і жінки, наприклад жінка Н. Наконечного і инші. Експедиція мусить мати кожного дня не тільки добірні харчі, приготовані з курей, гусок та ріжних напоїв. Коло читальні „Просвіти" постійно мусить вартувати по кілька селянських підвод, що розвозять пяних поліцаїв всюди, куди їм забажається. Оті „паничі" навіть від одної до другої хати не хочуть переходити пішки, лише приказують везти їх фірами.

(Дальше буде).

З НЕТРІВ СПІРИТИЗМУ.

В англійськім місті Норфолк пропав без сліду молодий чоловік і були докази, що він десь у невідомім місці застрілився. Його товариші шукали його і не могли найти. А що вони займалися спіритизмом, то викликали його духа і питали його, де шукати його трупа. Дух самовбивника вказав місце, де в лісі лежить його тіло, товариші пішли до ліса і справді найшли трупа самовбивника якраз на тому місці, яке вказував викликаний дух. Крім цього дух цей говорив товаришам, що всі самовбивники по смерти жалують свого вчинку самовбивства і що самовбивники це люди хорі і ненормальні.

ПРИЄДНУЙТЕ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗА.

На підставі ухвали екзекутивного комітету У. Н. Союза з дня 25. жовтня 1930 р., отсим проголошується

ВЕЛИКУ ТРИМІСЯЧНУ КАМПАНІЮ ОРҐАНІЗУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

В ЛИСТОПАДІ І ГРУДНІ 1930 РОКУ І В СІЧНІ 1931 РОКУ.

Приєднуйте дітей до своєї рідної орґанізації. Підготовляйте своїх наслідників. Будуйте свою орґанізацію на користь і славу собі та свому поколінню. Скріпляйте свою національну твердиню, У. Н. Союз в Америці, на пожиток і славу свому поневоленому Народови.

В ріднім нашім краю вороги нищать наші національні і культурні здобутки. Браття й Сестри наші, хоч знаходяться в крайній нужді і розпуці, не піддаються, але знищене відбудовують. Тому й нам, хоч пригнобленим навислими хмарами економічної кризи і страхіттям безробіття, не слід піддаватися, тимбільше, що тут не про відбудову, а лиш про розбудову свого національно-культурного здобутку розходиться.

Покажім, кому слід, що свідомість національна і культура наша сильніші ніж брутальна сила наших ворогів, та що ми сильно зорґанізовані не лиш по їх „кресах", але по цілому світі і тому скорше чи пізніше належне собі місце між культурними народами мусимо здобути.

Хай по тримісячній отсій кампанії не лишиться ніодна українська дитина в Злучених Державах, котра до цеї орґанізації не належалаб і не ступалаб слідами батьків у розбудові цеї твердині в дальшу користь собі і свому поколінню, на глум ворогам, а на славу Україні!

МИКОЛА МУРАШКО, гол. предс.
ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КОТСВІЛ, ПА.

Листопадове свято.

30. листопада заходом української Греко-Католицької Парохії та місцевих національних товариств відбулося Листопадове Свято. Свято розпочалося панахидою в церкві, яку відправив о. Й. Дженджера. По панахиді відбувся концерт в парохіяльній галі.

На цьому концерті співав хор Української Православної Церкви з Вілмінґтон, Дел., під управою о. І. Костюка. Треба віддати признання цьому гарному хорові, який приїхав так далеко, щоби пособити своїм братам як найліпше відсвяткувати велике українське національне свято. Хор написався дуже добре, а присутні довго не хотіли пускати співаків зі сцени. Таку товариську роботу повинна би робити кожда українська громада, помагаючи одна другій в улаштованню національних свят, чи яких інших національних всенародних виступів.

Концерт відбувся з такою програмою. І. Марш дітей під проводом о. Й. Дженджери зі співом „Бють в трівогу тарабани"; американський гимн „Май Контрі" виконав хор жіночий та діточий; живий образ „Розпята на хресті Україна", а навколо діти клячучи співають разом з хором, що був за лаштунками, „Боже Великий Єдиний"; виступ хору з російської православної церкви, який запросив о. Й. Дженджера й промова батюшки Павлова про „єдність русскіх людей"; український хор під проводом о. І. Костюка проспівав кілька пісень; промова представника УМСА; промова гром. В. Кедровського; виступ хору під орудою о. І. Костюка й колекта; другий живий образ — „Скатована Україна" і марш дітей. На закінчення хор з Вілмінґтону проспівав „Ще не вмерла Україна".

По концерті була влаштована спільна вечеря в галі та в помешканню священика.

Перше всього годиться піднести тут те, що хор Української Православної Церкви з Вілмінґтон, Дел., приїхав на власних автах до Котсвілу, щоби пособити своїм братам Греко-Католикам відбути як найкраще протестаційне віче та Листопадове Свято. На велике признання заслугують співаки й їх священик та керовник хором, о. І. Костюк, що стараються всіми силами пособляти загально-національній справді, не жалуючи ні власного труду, ні коштів.

Таксамо й котсвілська громада показала свої здібности та старання в улаштованню святочного концерту й протестаційного віча. Велике враження на присутних Українців і чужинців робив живий образ „Розпята" а потім другий: „Катована Україна". Діти в образах і ті, що стояли на галі з буквами „Україну катовано", заховувалися гарно, спокійно й були одягнені в чистенькі біленькі вбрання та перевязані жовто-блакитними широкими стрічками.

Взагалі видно було, що громада й впорядчики ставилися до свого свята-протесту з повагою, любовю й старанням, щоби вийшло все як найліпше. Треба сказати, що труди не пішли н а м а р н о. Майор міста, який був на вічу-концерті ввесь час від початку до кінця, говорив, що перебування його в українській галі справило на нього таке враження, що він так сидів би й цілу ніч. Особливо йому подобався спів хору української Православної Церкви та живі образи. А представник УМСА пан Кулер вітав Українців від імени своєї організації й на припорученння майора, від імени всього міста.

Лише неприємно вразив патріотів-Українців виступ з промовою батюшки Павлова, який говорив про „русско-украінскаво" поета Шевченка, а потім спів Українців, мабуть з Волині та Поділля, „Пора, пора за Русь святую". Отсі Українці ще й досі вважають себе „русскими" й ніяк не можуть знайти свого національного імени. А вже давно час. Та всеж треба бути їм вдячним і за те, що вони хотіли щиро помогти своїм братам, але під проводом свого батюшки не зробили так, як слідувалоб, себто не як рідні брати, а як чужі, Москалі.

Громадянин В. Кедровський в своїй промові зясував значіння для Першого Листопада, як дня відродження українського народу, національно-державного життя на західних землях, як дня, коли з українського раба зродився новий тип українського борця й незалежної людини. Втрату української державности в Галичині промовець тісно звязав з утратою української державности на Придніпрянщині. В цьому завинило не лише саме громадянство українське, що не було підготовлене до відповідної боротьби за свою державу, а також його сусіди Ляхи та Москалі, що зі всіх сторін напали на молоду українську державу. Ляхи й Москалі, без ріжниці їх партій і ґруп, помагали один одному в боротьбі проти Українців. Коли сьогодня Галичина знаходиться в ляцьких шорах, то в цьому завинила червона Москва, що напала на Придніпрянську Україну з півночи та зі сходу. Таксамо, коли на Придніпрянській Україні тепер панує московський червоний кат, то в цьому завинила Польща, яка напала на Західну Українську Републику й знищила її армію.

Промовець закінчив свою годинну промову тим, що колиб тепер дійсно на Великій Україні була національна влада й національна держава, то жандарми Пілсудського не допустилисяб і сотної частини своїх злочинів, які вони тепер поповнили. А колиб вони в такий спосіб повелися тоді з Українцями під Польщею як тепер, то напевно українські національні полки вже наступалиб проти польських варварів.

Концерт і віче пройшли з великим успіхом. Люди піднесені на дусі розходилися домів з думкою далі працювати над моральною й матеріяльною допомогою рідному краєви, а разом з тим і працювати над більшим оживленням життя своєї громади, щоби вона стала в числі найкращих та найактивніших українських громад в Америці. Ухвалено й післано до секретаря стейту Стимсона протестаційну телеґраму.

Звіт зі збірки й доходу на вічу-концерті буде поданий окремо.

Комітет.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Листопадове Свято.

Дня 2-го листопада відсвяткувала наша громада Листопадове Свято. Свято розпочалося поминальною Службою Божою і панахидою в українській православній церкві. На середині церкви стояла могила, накрита зеленим травником. На верху могили поставлено трираменний хрест, а на хресті виднів напис: „Борцям за Волю України". Так уладжена могила викликала сама собою святочний настрій.

Перед панахидою наш парох, о. Х. Якобчук, згадав коротко про те, на яку памятку влаштовано могилу і за що та за кого буде правитися панахида. Згадав, що буде правитись за тих, які були послушні своїй владі й пішли обдерті й босі в кровавий бій, щоб оборонити Галицьку Землю та довести її до злуки з землями Великої України, щоби сповнився наш ідеал: Одна Соборна і Самостійна Україна.

Вечером відбулась друга частина свята в Українськім Народнім Домі при Українській Православній Церкві. Галя була виповнена щирими Українцями, що прийшли вислухати концерту і промов. Свято відкрив гр. Микола Ванджура короткою промовою, пояснюючи значіння сего великого свята, бо в день 1-го листопада 1918 року трісли віковічні кайдани і народ Галицької України проголосив свою самостійність. І хоч нині в дванацятьліття сего торжественного дня, говорив бесідник, ми не маємо ані одного клаптика вільної української землі, ми не повинні попадати в зневіру. Кров, розлита героями по цілій українській землі, не сміє піти на марно. На нас лежить обовязок докінчити сю працю наших героїв, щоби на слідуючий рік свято української державности було дійсним державним святом, щоб у золотоверхім Києві й Львові повівали синьо-жовті прапори вільної української держави. Першою точкою свята був виступ хору під проводом диріґента о. Якобчука. Деклямували: Коцюба Мирослава, Пилатюк Юлія, Д. Комар. Скрипкове сольо виконали: Іванна Процай при супроводі фортепяна Ольги Процай і Володимир Коцюба при супроводі фортепяна Любови Паньків. Щодо хору то він має вже вироблене імя і немало має заслуг за собою. Виступ його на концерті був справдішною радістю для гостей як своїх, так і чужинців. По співі мішаного хору наступив реферат про Перший Листопад 1918 р. Виголосив його п. С. Коцюба. Бесідник говорив про те, як прийшло до проголошення незалежности української державности у Львові дня 1. листопада 1918 р. і серед яких обставин завалено нашу державу. Він згадав за страшне знищення краю, за довгу ворожу працю, за польську інвазію, за ролю в тій інвазії Америки, а спеціяльно Галерчиків та президента Вилсона, звернув увагу на польське панування над українськими землями та на сьогорічні кроваві події. Коли Українці в Америці святкують Листопадове Свято, говорив бесідник, то сим вони хочуть передовсім показати Полякам, що знущаннями і варварським гнетом вони не задушать живого українського духа. Українці будуть жити та боротися, поки Україна не стане свобідною.

Бесідник вказав на трудности, з якими мали боротися ті, що проголошували самостійність Галицької України. Сі трудности були великі, а коли мимо сього Українці самостійність проголосили, то сим вони доказали, що вони живий народ, який не погодиться на неволю, але буде боротися проти неї, поки не здобуде волі. При акомпаніяменті фортепяна співала п-на Олена Ґрубрин, а далі співав В. Мельник. Деклямували Коцюба Йосиф і Симотюк Марія. Мандолінове сольо виконала п-на Олена Готрівна. Скрипкові соля виконали Володимир Домбровський і Марія Домбровська, а далі грали: Ю. Хай, М. Мельник, А. Кохан, М. Процай, О. Блажкевич, О. Рихлій. Деклямували: П. Приймак, М. Ванджура. Тут забрав слово предсідатель аматорсько-співацького кружка, молодий, тут вихований О. Блажкевич, який виголосив щиро-патріотичну палку промову, а вказуючи на могилу, яка стояла серед сцени, сказав: „Місяць листопад має для українського народу історичне значіння. Борці за Рідний Край головами наложили за волю, а ми, молоде покоління, маємо наслідувати тих борців і коли прийде слушна хвиля, маємо стати до помочи, а навіть зі зброєю в руках, бо так робили інші народи, як боролися за свою самостійність. Збройна боротьба проти всіх ворогів України на всіх її землях це одинокий пресвятий заповіт першого листопада". Відтак гр. К. Качмарова, яка недавно вернула з Рідного Краю, мала короткий реферат на тему: Активна участь жіноцтва в минулій і теперішній боротьбі за незалежність України. На закінчення свята співав ще хор, закінчуючи свято національним гимном.

Свято відбулося в надзвичайнім порядку. Поважний, святочний і боєвий настрій, який віяв зі свята, лишиться кождому учасникови, поки його життя. Дохід з концерту призначено на інвалідів. Перешлеться його до краю через Обєднання.

Присутний.

ЛІКАР І МОЛОДА ПАЦІЄНТКА.

Бувший російський старшина Борис Беран, покинувши вітчину, жив у чеськім місті Літомежицях. Тут він пізнав молоду еміґрантку й оженився з нею, бо йому здавалося, що лекше нести тягар вигнання в двоє ніж одинцем. І вони справді жили щасливо, доки молоду жінку не почав боліти зуб. Коли жінку болить зуб, то треба запльомбувати, подумав її чоловік і випровадив жінку до дентиста. Не знав бідака, що справа починається зубом, а скінчиться револьвером і криміналом. Дентист Мосна вилікував зуб пані Берановою, але натомісць спричинив їй нову недугу, а саме найпоганішу з усіх недуг серця: вона влюбилася в 31-літнього дентиста і для нього зрадила чоловіка. Борис Беран належав до тих дивних мущин, які не люблять носити рогів, а як жінка зрадить їх, не вміють зберегти зимну кров і вийти з халепи так, щоб не було ще більшого нещастя і щоби ми не потребували писати про це в часописі. І Борис Беран, довідавшись про зраду жінки, пішов до дентиста і домагався, щоби він видав йому любовні листи його жінки. Лікар був дискретний чоловік і відповів, що любовні листи, писані до нього, може читати тільки він сам. Нервовий російський еміґрант замісць подякувати дентистови, що він лікував його жінці зуби, стріляв до нього з револьвера і вбив. Тепер Борис Беран станув перед судом. Суд станув на становищі, що як когось зрадить жінка, то ще не причина, щоби за те вбити людину, і бідного еміґранта засуджено на 5 літ вязниці, а його жінка утікла від нього зовсім, тай шукає собі другого дентиста.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що річний мітінґ відбудеться в середу, 31 грудня, в годині 7.30 ввечір, в галі під ч. 54 Van Wingle Ave. Проситься всіх членів і членкинь прибути на означений час. Буде справоздання урядників і контр. комісії, та вибір уряду на 1931 рік. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — М. Баран, предс.; Й. Жарський, кас.; Н. Пігура, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

—o—

РОСФОРД, ОГАЙО.

Збірка на УВО.

Зібрано на протестаційнім вічу 40 долярів на УВО. Віче було скликане Братством св. Михаїла, відділ 235 У. Н. Союза, і Братством св. Миколая, відділ 167 У. Н. Союза в Толідо, Огайо.

Гроші вислано через Обєднання.

Микола Пронь,
секр. 235 від. У. Н. С.

—o—

БРІДЖПОРТ, ПА.

З Листопадового Свята на Рідний Край.

Про наше Листопадове Свято вже був допис. Я тільки додам, що вступне слово на святі виголосив наш парох о. Е. Бартош, котрий підчеркнув у своїх горячих словах, що ніяка сила не зломить живої української душі й побіда наша певна, тільки будьмо готові до остаточної розправи з ворогами нашої державности.

о. Бартош відправив рівнож панахиду і виголосив при ній патріотичну проповідь. При панахиді стояли узброєні Січові Стрільці й наші місцеві товариства. Співав хор під батутою п. Мартинюка.

Збірка зі свята виносила $98.38. В тій сумі є вже збірка з панахиди в сумі $13. Відділ 383 У. Н. Союза зложив $10, а відділ 15. У. Н. Союза $5.

Разом зібрано $113.38 і вислано до Обєднання з призначенням $98.38 на дальшу боротьбу, а $15 для політичних вязнів.

Жертвували: по $2: М. Іваницький, І. Сокoловський, Ю. Кушнір, М. Кушнір, Л. Сарабун, П. Мартинюк, Т. Голубенний; по $1: В. Степаняк, С. Годик, Марія Вовк, І. Шибал, К. Сарабун, І. Бурий, С. Дзяпка, Ч. Бурнс, К. Білик, М. Барановський, І. Шаравар, Й. Муц, І. Влох, Т. Савицький, Ф. Климюк, І. Буката, Й. Гнидович, І. Грузінський, М. Козак, Євдокія Шибал, М. Буката, М. Гуцуляк, С. Козак, В. Козак, І. Клюс, М. Гнидович, П. Бичек, І. Довгань, І. Вовк; по 50 ц.: І. Левицький, Д. Козак, М. Голубенна, В. Стельмах, М. Довгань, М. Грудзінський, С. Шпира. — Решту зложено дрібними жертвами.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На пекучі потреби.

Товариство Мир, 324 відділ У. Н. Союза переслало до краю через Обєднання $15, як жертву від Товариства на Рідний Край. Жертва по бажанню Товариства є призначена на найбільше пекучу потребу краю.

За Тов. Мир, від. 324 У. Н. С.:
О. Горохівський, предс.;
І. Моклюк, касієр;
М. Туркот, секретар.

СЛЬОЗИ.

Відкрито віче. Саля набита учасниками. Старі, молоді, жінки і чоловіки зійшлися, щоби запротестувати проти диких звірств польських орд над невинним, безборонним українським народом у Галичині.

Відкрито збори... Чуєш, вірити не хочеться. І питаєш себе: Чи це правда? Чи це можливе в двацятім століттю, по тій страшній воєнній заверусі, де то йшли в бій в імени правди, справедливости, рівности і т. д., щоби людина над людиною допускалася таких диких звірств, і то в імени цілої держави, в імени цілого польського народу. Чуєш, мордують невинних, бють по сто буків, тіло відпадає від костей. Не дозволяють лічити побитих. Насилюють дівчат і жінок дикі польські салдатські банди. Чуєш, що приказують плювати на народні українські святощі. Нищать кервавицю українського народу, його повоєнний народний дорібок. А відтак ці кати ще й на глум приказують святочно, урочисто, зі співом, мов милих гостей, випроваджувати себе з сіл... Чуєш... Ні, ні, не можеш дальше слухати. Шумить у голові, за серце стискає біль, пястуки стискаються самі мимоволі, невимовний жаль давить у горлі, а з очей витискає сльозу. У кождого з учасників були сльози на очах. Кождий в той час перебував ті душевні, страшні муки, співчував і болів з братами і сестрами своїми по тім боці Черемоша.

А ці сльози, це не сльози жебрущих, це не сльози немічних рабів. Це сльози співчуття, сльози, які браттям і сестрам нашим там у тім пеклі додають відваги, витревалости перебути по геройськи ці страшні пекольні муки. Ці сльози, це запорука цим мученикам, що не лиш вони там самі терплять, але що враз з ними терпить кождий, у кім бється живе українське серце. Ці сльози це запорука, що нехай лютує кат, скільки хоче, нехай казиться клятий, та не здавить життя ураїнського народу. Ці сльози, це запорука, що по тих варварських знущаннях ще сильніще закріпиться український народ і ще з більшою силою возьметься до праці в своїй рідній хаті.

Ці сльози вирізблять живий образ життя українському народови.

Прийде час, що ці сльози доконають чуда. Де впаде ця невинна сльоза, там і каміні змякнуть, не то серця. Де впаде ця невинна сльоза, там і глухі і німі заговорять і почують суд, і судитимуть винних, котрі проливали невинні сльози. А страшний це буде суд і він недалекий. Людскість мусить правду творити, її задосить учинити, коли не хоче свій рід у неправді втопити. — („Час").

М. М.

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(25)

По першім вибуху жалю Тарзан здержав своє чувство і спитався племени про вбивство Калі. Вони розказали йому про дивну безволосу чорну малпу з перами на голові, що кинула смертю з легонької галузи, а потім утікла скоро, як серна, на захід.

—o—

Се вистарчало. Тарзан пігнав, щоби піймати чорного воїна. З собою взяв ніж і шнур. Він скоро попав на слід, найшовши відтиск босих ніг у глині, подібних до своїх, але значно більших. Його серце забилося скорше. Чи можливо се, щоби він слідкував за чоловіком? За одним зі свого племени?

—o—

Він скоро здігнав чорного воїна. Тарзан видивився зі здивування. Дик Горта нападав на чорного воїна, а сей випустив малу затроєну стрілу й Горта заточився, впав і лежав нерухомий. Кульонга витяв з тіла дика кілька довгих кусків мяса, зробив огонь і зїв стільки мяса, скільки хотів, а решту лишив.

—o—

Тарзан приглядався зі здивуванням. Він постановив іти далі слідом за сим диким сотворінням, та вбити його тоді, як йому захочеться. Коли Кульонга відійшов, Тарзан спустився з дерева та врізав собі кілька кусків мяса, але він їх не пік. Він не знав ще вжитку вогню. Він зїв мясо сире.

—o—

І потім Тарзан, син лорда Грейстовка, обтер свої масні пальці до своїх голих стегон та пішов слідити за Кульонгою. В далекому Лондоні другий лорд Грейстовк, Тарзанів стрийко, відослав печеню до кухаря назад, бо вона не була як слід спечена, а скінчивши їсти, обтер свої пальці об сніжно білий шовк.

—o—